



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

План за оценка Програма „Околна среда“ 2021 – 2027

Изменен 2026 г.



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Съдържание

Списък на съкращенията:	3
1. Въведение.....	5
1.1. Същност на оценката в контекста на програмен период 2021- 2027	5
1.2. Правна рамка на оценката за програмен период 2021- 2027.....	6
1.3. Основни видове оценки в програмен период 2021 – 2027.....	9
2. Цели, обхват и координация на плана за оценка	10
2.1. Основни цели на Плана за оценка на ПОС 2021 – 2027.....	10
2.2. Обхват на Плана за оценка на ПОС 2021-2027	11
3. Рамка за оценка на ПОС 2021 – 2027.....	11
3.1. Институционална рамка	11
3.2. Включването на други заинтересовани страни	14
3.3. Изграждане на административен капацитет за провеждане на процеса по оценка ...	14
3.4. Използване и разпространение на резултатите от оценките	15
3.5. Стратегия за управление на качеството на процеса по извършване на оценки	16
3.6. Общ бюджет	18
3.7. График за извършване на оценките	19
4. Индикативен списък на планираните оценки	22
4.1. Методи за оценка.....	22
4.2. Видове оценки.....	25



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Списък на съкращенията:

БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ГД ОПОС	Главна дирекция „Оперативна програма околна среда“
ГДИ	Годишните доклади по изпълнението
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЕФСУ	Европейски фондове за споделено управление
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
ИУГВП	Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика
КН на ПОС 2021 - 2027	Комитет за наблюдение на Програма „Околна среда 2021- 2027 г.
КФ	Кохезионен фонд
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски съвет
НСИ	Национален статистически институт
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“
Отдел ККТП	Отдел „Координация, комуникация и техническа помощ“



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Отдел ПД	Отдел „Програмиране и договаряне“
ПМС	Постановление на министерски съвет
СП	Споразумение за партньорство
СУК	Системи за управление и контрол
УО	Управляващ орган
ФВС	Фонд „Вътрешна сигурност“
ФСП	Фонд за справедлив преход
ФУМИ	Фонд „Убежище, миграция и интеграция“
ЦКЗ	Централно координационно звено



Съфинансирано от
Европейския съюз



1. Въведение

В съответствие с член 44 от Регламент¹ (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета държавите-членки следва да извършват оценки на програмите с цел да се подобри качеството при разработване и изпълнение. Оценките се правят въз основа на няколко основни критерии - ефективност, ефикасност, относимост, съгласуваност и добавена стойност от Съюза. Оценките могат да обхващат и други приложими критерии като приобщаване, недискриминация и видимост и могат да включват повече от една програма. Допълнително, могат да се използват и други критерии.

Съгласно точки 22 и 23 от Междунституционалното споразумение² от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество³, ЕФРР и Кохезионният фонд следва да се подложат на оценка въз основа на информацията, събрана в съответствие със специалните изисквания за мониторинг, като същевременно се избягват административната тежест, по-специално за държавите членки, и свръхрегулирането. Когато е целесъобразно, тези изисквания следва да включват измерими показатели, които да служат като основа за оценяване на последиците на двата фонда по места.

1.1. Същност на оценката в контекста на програмен период 2021- 2027

Оценката по време на програмния период трябва да отразява нуждите на програмите. Оценките могат да обхващат програми, приоритети, теми в програмите и програмните области. Общият принцип при планиране на оценки е пропорционалност и практичност. Оценките на програмите могат да се отнасят до един или повече от следните критерии: ефективност, ефикасност, уместност, съгласуваност и добавена стойност за ЕС с цел подобряване на качеството на дизайна и изпълнението на програмите. Оценките могат да обхващат и други подходящи критерии, като приобщаване, недискриминация и публичност. Разбира се, държавите-членки могат да включат и други критерии, свързани с нуждите на програмите.

Европейската комисия насърчава държавите-членки да не ограничават оценката на въздействието на интервенциите до текущия програмен период, а да се обогатят, като се извърши сравнение с подобни интервенции от предишни периоди. За да се оцени въздействието е необходимо да е минало достатъчно време след края на интервенциите, когато резултатите стават осезаеми (напр. за широкомащабни инфраструктури, проекти за научноизследователска и развойна дейност), а някои интервенции се изпълняват в повече от един програмен период. Управляващите органи са свободни да координират оценките.

¹ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1060 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика

² РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1058 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд

³ Междунституционално споразумение между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия за по-добро законотворчество (ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1).



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Управляващият орган поверява оценките на вътрешни или външни експерти, които са функционално независими (член 44, параграф 3 Регламент 2021/1060). Тази независимост е от съществено значение за добрата оценка, при която оценителите ще преценяват обективно относно изпълнението и резултатите по различните елементи на програмата: трябва да е ясно, че оценките са безпристрастни и не са подчинени на споразумение на службите, отговорни за разработването на програмата.

1.2. Правна и стратегическа рамка на оценката за програмен период 2021-2027

В нормативната рамка по отношение на оценките има някои важни промени в сравнение с правната рамка за 2014-2020 г. Промените са предложени въз основа на натрупания опит и са с цел да се опрости и рационализират процесите по програмиране, наблюдение и оценка, а също и да се вземат предвид становищата на Европейския парламент и Европейската сметна палата.

Основните промени, свързани с изпълнението, мониторинга и оценката, са:

- Рационализиране и намаляване на броя на целите на политиката, специфичните цели и съдържанието на програмите, включващи опростяване на логиката на интервенцията;
- Промяна в програмирането и мониторинга с цел да се промени фокуса, който до сега е към индикаторите за резултати, отразяващи въздействията, към индикатори за резултати, измерващи получените резултати (промяната за преките бенефициенти);
- Допълнен списък от общи показатели за резултати и нов списък от общи показатели за резултати с цел да се обхванат намерението да се подобри инвестиционното покритие на общите показатели за прозрачност, отчетност, мониторинг, оценка и комуникационни цели на регионално, национално и европейско ниво;
- Реформирана рамка за изпълнение, която обхваща всички показатели за крайни продукти и резултати. Това ще бъде един от факторите при средносрочния преглед на изпълнението и разпределението на финансовия ресурс за гъвкавост;
- Използване на специфични цели за определяне на логиката на интервенцията, съчетани със структурирани данни за показатели за резултати, финансови ресурси и по-често предаване на данни;
- Опростяване на някои изисквания спрямо оценките.

В много други области има висока степен на приемственост между настоящата правна рамка и тази за периода 2014-2020 г.

Основни нормативни актове на европейско ниво/Регламенти:

- Регламент (ЕС) 2021/1056 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за създаване на Фонда за справедлив преход



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



- Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд
- Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика

Основни нормативни документи на национално ниво:

- Закон за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (посл. изм. и доп. ДВ. бр.51 от 1 Юли 2022г.)
- Постановление № 142 на МС от 7.06.2019 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете на Европейския съюз за програмния период 2021 – 2027 г.;
- ПМС № 302 от 29.09.2022 г. за създаване на комитети за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕФСУ за програмен период 2021-2027 г.;

Други относими документи

- Доклад за екологична оценка на проект на ПОС 2021-2027 г.;
- Вътрешни правила и процедури на Управляващия орган на ОПОС (УО) във връзка с изпълнението на отговорностите по оценка;
- Приложими ръководства на ЕК – Работен документ на Комисията. Изпълнение, мониторинг и оценка на ЕФРР, Кохезионния фонд и на Фонда за справедлив преход за 2021 - 2027

Планът за оценка на ПОС 2021-2027 г. се изготвя от Управляващия орган на програмата⁴, като планът за оценка на ПОС представя общата рамка на предвидените от УО дейности по отношение на оценките. Планът покрива едновременно тематичните оценки и текущите оценки, които ще се провеждат по време на изпълнението на програмата. Планът се одобрява от Комитета за наблюдение на ПОС най-късно една година след одобрението на програмата. Планът може да бъде изменян в съответствие с възникналите нужди на Управляващия орган.

Основни стратегически документи на Европейско и национално ниво

Европейски стратегически документи

⁴ Настоящият план е изготвен по договор с външен изпълнител



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Обща програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2030 година (8ма РПОС), COM(2020) 652

Европейският зелен пакт, COM 2019/640,

Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие 2030, COM/2020/380 final

План за постигане на целта за климата до 2030 г.

Стратегия на ЕС: Чиста планета за всички COM(218)773

Програма за чист въздух за Европа COM (2013) 918

Стратегията за пластмасите в кръговата икономика (COM/2018/028)

Нов план за действие относно кръговата икономика, COM(2020) 98 final

План за действие на ЕС „Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата“ (COM(2021) 400)

Национални стратегически документи

Споразумение за партньорство на Република България

Национален план за възстановяване и устойчивост

Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 (НПР 2030), Приоритет „Кръгова и нисковъглеродна икономика“

Национална стратегия за околна среда 2021 – 2030 (проект)

Програма „Околна среда“ 2021-2027 г., одобрена от Европейската комисия с Решение за изпълнение на Комисията № C(2022)7279 на 07 октомври 2022

Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България

Действащите планове за управление на речните басейни, Планове за управление на риска от наводнения и Морска стратегия на Република България

План за действие към Стратегията на ЕС за Дунавския регион

Стратегия за биологичното разнообразие на Република България до 2030, проект и Национален план за опазване и устойчиво използване на биологичното разнообразие и генетичните ресурси

Рамка за приоритетни действия за Натура 2000 в България (НРПД) 2021 – 2027 г.

Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)

Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г. (Протокол № 8 на Министерския съвет от 27.02.2020 г.)



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие към нея, приета с Решение № 621 от 25.10.2019 г. на Министерския съвет през 2019 г.

Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия (НСНРБ) 2018-2030 г., НПУРБ и Националната програма за намаляване на риска от бедствия 2021-2025

Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024г. Приетата с РМС 334/07.06.2019

Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020 - 2030

Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028

Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране, Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България, Национален стратегически план за управление на утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води на територията на Р. България

Пътна карта за изграждане на административен капацитет 2021-2027 г.

Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2021 - 2027 г.

Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027 г.

1.3. Основни видове оценки в програмен период 2021 – 2027

Регламент (ЕС) 2021/1060 от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика в чл. 44 очертава ангажиментите на държавите членки, свързани с оценката. Обръща се внимание на оценката на въздействие на всяка програма, която трябва да бъде завършена до 30 юни 2029 г.

Обръща се внимание, че държавите членки или управляващият орган осигуряват въвеждането на необходимите процедури за съставяне и събиране на данните, необходими за оценките; Държавата членка или управляващият орган изготвя план за извършване на оценка, който може да включва повече от една програма.

Междинен преглед (член 18⁵) Проверката на постигането на етапните цели, определени от програмата за всички показатели за крайните продукти, представлява част от междинния

⁵ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1060 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 юни 2021 година, чл. 18



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



преглед. В регламента не е определен конкретен праг на ефективност. Всяка държава членка извършва междинен преглед на всяка програма и представя на Комисията оценка на резултатите от междинния преглед, която включва предложение за окончателното разпределяне на сумата за гъвкавост, посочена в член 86, параграф 1, втора алинея. до 31 март 2025 г. Прегледът взема предвид изпълнението, т.е. напредъка в постигането на етапни цели за показателя за резултат, и другите елементи, посочени в член 14, параграф 1 в оглед на програмирането на сумите за гъвкавост, включително: нови предизвикателства; промени в социално-икономическата ситуация; недостатъчен напредък към постигане на целта за принос на климата на национално ниво до 31 декември 2024 г.

2. Цели, обхват и координация на плана за оценка

2.1. Основни цели на Плана за оценка на ПОС 2021 – 2027

Основната цел на плана за оценка на ПОС 2021 – 2027 е да се подобри качеството на разработване и изпълнение на програмата, като се планират и изпълняват оценки въз основа на един или няколко от следните критерии: ефективност, ефикасност, относимост, съгласуваност и добавена стойност от Съюза. Оценките могат да обхващат и други приложими критерии като приобщаване, недискриминация и видимост и могат да включват повече от една програма.

Специфичните цели на плана за оценка са:

- да се подобри качеството на оценките посредством подходящо планиране, вкл. чрез идентифициране и събиране на необходимите за оценката данни;
- да се улесни управлението на програмата и вземането на решения по отношение на политиките на базата на резултатите от проведени оценки;
- да послужи като рамка за планиране на оценки на въздействието;
- да осигури активното ангажиране на заинтересованите страни в процеса на оценка и да спомогне за повишаване информираността и установяване на активен диалог и взаимодействие между всички партньори във връзка с резултатите от оценката;
- да гарантира извличане на максимални ползи от оценките на база провеждането им в точния период, съобразно етапите на обявяване и изпълнение на отделните процедури и на програмата като цяло;
- да планира финансирането, необходимо за провеждането на оценки.

Планът определя индикативния брой на оценките през програмния период по ПОС 2021 - 2027 г., тематичния обхват и основните въпроси на оценка, приложимите методи за оценка, вътрешната организация на процеса на оценка в УО и външната координация с партньорите и заинтересованите страни по ПОС 2021-2027 г., времевата рамка и ресурсната обезпеченост на оценката с необходимите финансови и човешки ресурси, планираните мерки за повишаване капацитета на експертите в УО, ангажирани с оценката, и действията по осигуряване на публичност и оповестяване резултатите от оценката.



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



2.2. Обхват на Плана за оценка на ПОС 2021-2027

В обхвата на настоящия План за оценка на ПОС 2021 - 2027 г. са включени всички оценки през програмния период 2021-2027 г., които УО планира да осъществи в изпълнение на отговорностите си. Документът съдържа индикативен списък на планираните оценки, който е в съответствие с изискванията на европейското законодателство⁶, вкл. и изискването през програмния период УО да прави оценка, с която да се оцени приносът на подкрепата от ЕФСУ за постигането на целите по всеки приоритет. При необходимост УО ще провежда и допълнителни ad-hoc оценки с оглед да се отговори на възникващи текущи потребности от оценка. Тази възможност ще бъде използвана в случай, че посредством мониторинговите данни от изпълнението на програмата се установят съществени отклонения от предварително планираните цели и неизпълнение на заложените индикатори, при нужда от промени в ПОС 2021-2027 г., или при възникване на съществени изменения в програмната среда – значителни промени в приоритетите на Общността, в социално-икономическата среда в България, в националните и регионалните приоритети и др.

Планът за оценка на ПОС 2021 - 2027 г. може да бъде променян и/или осъвременяван в съответствие с нуждите по изпълнение на програмата и при спазване на процедурните правила относно организацията на оценката по време на програмния период, утвърдени от УО като част от системата за управление и контрол по изпълнение на ПОС 2021 - 2027 г. или съгласно действащия СУК на ОПОС 2014-2020 г., ако първият не е влязъл в сила. Всички изменения на Плана за оценка на ПОС 2021 - 2027 г. подлежат на задължително одобрение от Комитета за наблюдение на ПОС 2021 - 2027 г.

3. Рамка за оценка на ПОС 2021 – 2027

3.1. Институционална рамка

В тази част е описан процесът на оценка, ръководен от Управляващия орган.

Управляващ орган

Координацията на ниво УО по подготовката и изпълнението на Плана за оценка на ПОС и на извършваните оценки по ПОС 2021-2027 г. ще се реализира въз основа на процедурния ред, описан в Системите за управление и контрол на ПОС 2021-2027 г. (СУК) и Процедурния наръчник за Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 на Главна дирекция „Оперативна програма „Околна среда“.

В рамките на УО конкретните функции и отговорности се съдържат в Процедурния наръчник на УО и включват дейностите по подготовка, координация, съгласуване с други програмни документи и извършване на оценки на програма „Околна среда 2021-2027 г.“, при спазване принципа на партньорство и планира обявяването на процедури по програмата.

⁶ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1060 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 юни 2021 година



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Съгласно функционалната характеристика в МОСВ в рамките на ГД „Оперативна програма „Околна среда“ има описани отговорностите по отношение на оценката на съответния експертен и ръководен състав.

Процедурата по планиране и изпълнение на оценките на ПОС, заложи в Плана за оценка или допълнителни ad hoc оценки, от външен изпълнител преминава през следните 4 основни етапа:

(1) Планиране на външна оценка на ПОС 2021 - 2027, в т.ч. при необходимост на ad hoc оценка

Провеждането на обществената поръчка за избор на външен изпълнител на оценка на ПОС се извършва съобразно Вътрешните правила за организиране, провеждане и възлагане на обществени поръчки на МОСВ и при спазване на всички нормативни изисквания относно обществените поръчки в националното и европейското законодателство. Процедурата за възлагане на оценката се провежда в пълно съответствие с изискванията на ЗОП и действащата подзаконова нормативна уредба. Съгласно допълнително идентифицирани потребности в хода на изпълнение на ПОС 2021-2027 г. и след провеждане на процедура за избор на изпълнител по реда на ЗОП, се сключва договор за извършване на съответната ad hoc оценка.

(2) Извършване на външна оценка на ПОС

По време на изпълнението на договора за обществена поръчка с независимия външен оценител се осъществява управление/ администриране на договора чрез:

- осигуряване предоставянето на необходимата информация за оценката на изпълнителя;
- проследяване изпълнението на задълженията на изпълнителя по договора;
- осъществяване на контрол на качеството на извършване на оценката през целия процес на нейното изпълнение.

(3) Приемане на резултата от извършена външна оценка

В срока по договора оценителният екип представя доклад и резюме от извършената оценка на български и английски език. Съдържанието на доклада трябва да е в съответствие с ръководствата и насоките на ЕК във връзка с извършването на оценки на оперативни програми, както и с изискванията на възложителя.

(4) Разпространение на информация от извършена външна оценка

След приемането на изпълнението на договора, резултатите от извършената външна оценка се публикуват на интернет страницата на програмата. Докладите от оценката се представят и на членовете на КН на ПОС за преглед и обсъждане. Резултатите от оценката могат също да бъдат представени в резюме в рамките на различни семинари и работни срещи, свързани с оценката по оперативните програми. Всички извършени оценки се изпращат от УО до ЕК.

Комитет за наблюдение на ПОС 2021-2027 г



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Комитетът за наблюдение на ПОС 2021-2027 г. е определен със заповед № РД-1101/16.11.2022 г. на Министъра на околната среда и водите и включва представители на всички партньори и заинтересовани страни във връзка с изпълнението на ПОС 2021-2027 г.⁷

Съгласно Вътрешните правила за работа на КН на ПОС в областта на оценката КН на ПОС:

- разглежда изпълнението на програмата и следи за напредъка, докладван от УО, в постигането на целите и приоритетите на ПОС 2021-2027 г. въз основа на дефинираните в нея индикатори, включително индикаторите, заложиени в рамката за изпълнение;
- одобрява и следи за изпълнението на Плана за оценка на ОПОС и разглежда предоставена от УО информация за резултатите, заключенията и препоръките от извършените оценки на програмата, както и предприетите действия за изпълнение на препоръките.

Разработване, одобрение и изменение на План за оценка на ПОС

- УО е отговорен за разработването на проект на План за оценка на ПОС 2021 - 2027 за съответния програмен период в рамките на 1 календарна година от датата на одобрение на оперативната програма от ЕК или на проект за изменение на Плана за оценка на ПОС при възникване на такава необходимост.
- След обобщаване на получените становища в рамките на процеса по съгласуване и отразяване на необходимите промени документът се представя на ръководителя на УО за съгласуване. Проектът на План за оценка/проектът за изменение на Плана за оценка се представя на КН на ПОС за одобрение.
- За изпълнението на Плана за оценка на ПОС и осъществяването на предвидените оценки УО предвижда да бъде използвана само външна експертиза от страна на независими оценители, определени за изпълнители по реда на ЗОП и подзаконовите нормативни актове по прилагането му (външна оценка).

Роля на външните независими оценители в процеса на оценка по ПОС

Всички оценки, предвидени в Плана за оценка на ПОС 2021 – 2027 ще се извършват под формата на външни услуги, предоставяни от квалифицирани и независими външни оценители. Изборът на външни оценители се осъществява в съответствие с разпоредбите на ЗОП и приложимата подзаконова нормативна уредба. При подготовката на съответните технически спецификации за възлагане на оценката по ПОС, УО детайлизира изискванията към оценката на база на информацията, съдържаща се в Плана за оценка на ПОС относно фокуса, тематичния обхват, основните въпроси на оценка, методите за оценка, бюджета и времевия график за оценката, и определят ясно отговорностите на външния изпълнител.

<https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/11289>



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



3.2. Включване на други заинтересовани страни

Заинтересовани страни са социално-икономическите партньори, неправителствените организации, ведомства, свързани с управлението на европейски средства, потенциални бенефициенти и широката общественост, които са представени в комитета за наблюдение на ПОС 2021 – 2027 г.

Планът за оценка на ПОС 2021–2027 г. се публикува на страницата на програмата - <https://www.eufunds.bg/bg/opos/term/1432>.

3.3. Надграждане на административен капацитет за провеждане на процеса по оценка

С оглед гарантиране ефективното изпълнение на Плана за оценки и специфичните дейности по оценка през целия програмен период е необходимо УО да насочи усилия към укрепването на административния капацитет на експертите в УО, които са отговорни за организиране на процеса по оценка.

В Работния документ на комисията „Изпълнение, мониторинг и оценка на Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и Фонда за справедлив преход през 2021-2027 г.“ са извлечени поуки от оценките на държавите-членки за програмния период 2014-2020 г., които включват:

Необходимо е да се поддържа капацитета за извършване на оценки. Това е непрекъснат процес не само в момента, в който се възлагат оценки. Изграждането на капацитет за оценка включва насърчаване и подкрепа на местни/национални мрежи за оценка; създаване на договорености за „диалог“, като консултации и събития за разпространение на информация с потенциални оценители; стимулиране на сътрудничеството между международни и национални/регионални консултанти, университети и изследователски центрове в ключови приоритетни области на ЕС, вкл. околна среда и изменение на климата, така че да се увеличи трансферът на знания.

Фокусът трябва да е върху добрата оценка – да не се включват твърде много въпроси за оценка, за да е фокусирана оценката върху критичните политики, които са идентифицирани в диалог със заинтересованите страни и участниците в развитието на тези политики и вземащи решения, както и основните въпроси, по които са необходими доказателства. Целите на наблюдението и показателите за ефективност са важни, но това трябва да се извършва чрез добре проектирани и работещи системи за мониторинг, а не да отнема от ограничените ресурси за оценка.

Човешките ресурси, необходими за планиране и провеждане на процеса на оценка по ПОС 2021 -2027 г., са идентифицирани и планирани във функционалната характеристика на ГД ОПОС и в СУК. Следва да се отбележи, че към датата на изготвяне на настоящия План за оценка въпросните длъжности, включително и ръководните позиции се заемат от служители/ръководители с опит в областта на програмирането и оценката на ПОС. Тези



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



служители и ръководни кадри са преки участници в процеса на оценка на ОПОС 2007-2013 г. и ОПОС 2014-2020 г. Опитът в оценката от предходните програмни периоди е ценен с оглед използване на „научените уроци“ в областта на организацията и управлението на процеса на оценка за целите на правилното и ефективно осъществяване на оценката по настоящата програма. Все пак, за да се поддържа и разширява тази експертиза се препоръчва служителите, които имат задължения, свързани с оценките да се включват във фокусирани обучения по теми за набиране и анализ на данни, методи и подходи за оценка, оценка на въздействието, използване на резултатите от оценка при подготовка и планиране на програмите.

За целите на обученията в областта на оценката могат да бъдат използвани специализираните обучения, провеждани от Европейският институт за публична администрация, както и да се осигури участие в международни конференции за оценка на въздействието, включително такива, организирани от Европейското общество за оценка (European Evaluation Society), както и подобни инициативи, организирани в България.

Значим принос би имало провеждането на обмяна на опит с цел обсъждане на добрите практики в други държави-членки – в дистанционна и присъствена форма.

Експертите, заети с оценката на програмата отбелязват ползите от срещите в електронна среда със специалистите в сферата от Бюрото за подпомагане на оценката към Европейска комисия (Evaluation Helpdesk 2014-2020) и определят подхода като добра практика с добавена стойност.

3.4. Използване и разпространение на резултатите от оценките

При формулиране параметрите на всяка оценка, водеща е целта на оценката и адресатите на резултата от нея, т. е. кой ще се възползва от крайния продукт. Освен това, ясно дефинирани трябва да бъдат заинтересованите лица (участници, засегнати, ползватели на оценката) в рамките на конкретно оценяваната тема или обект.

Целта на разпространение на резултатите от извършените оценки на ПОС 2021–2027 е да се осигури прозрачност, публичност и достъп до препоръките и изводите на всички заинтересовани страни. Това е важно условие за изпълнението на изискванията по чл. 44, параграф 7 от Регламент 2021/1060. Оповестяването и разпространяването на резултатите от оценките ще се извършва задължително под формата на: представяне пред КН на напредъка при извършването на оценките, обобщенията на оценките и евентуалните последващи действия по констатациите от тях; публикуване на обобщенията от извършени оценки на интернет страницата на УО. Допълнително могат да бъдат изготвяни публикации и прес-съобщения относно извършени оценки и същите да бъдат разпространявани сред заинтересованите страни или сред широката общественост; могат да бъдат организирани работни срещи със заинтересовани страни; тематични семинари и конференции. Някои от дейностите по

разпространяването на резултатите от извършена оценка могат да залегнат директно в договора с външните оценители.

3.5. Стратегия за управление на качеството на процеса по извършване на оценки

Управляващият орган на ПОС отговаря за гарантиране на качеството на оценка, което е от основно значение за получаване на стойностни и използвани резултати. С оглед осигуряването на високо качество на оценката УО ще организира планирането и провеждането на оценка на ПОС през програмния период на базата на следните стандарти за оценка:

- обезпечаване на необходимия капацитет за оценка (достатъчен финансов и човешки ресурс);
- ясно определяне и разпределение на отговорностите в областта на оценката;
- добро планиране на процеса на оценка;
- осигуряване активно участие на партньорите и заинтересованите страни в процеса на оценка;
- навременност на оценките – резултатите от оценката да са налице тогава, когато те имат значение за вземането на управленски решения;
- осигуряване прозрачност на процеса на оценка;
- функционална независимост на оценителите;
- използване на утвърдени и подходящи методи за оценка;
- надеждност и достоверност на резултатите от оценката;
- осигуряване на широко оповестяване на резултатите от оценката;
- задължителни компоненти в структурата на доклада за оценка: резюме, цели на оценката, методология, източници на информация, основни въпроси на оценката, анализ и оценка на събраната информация, изводи и препоръки.

Гореописаните стандарти за оценка са задължителни и се прилагат от всички участници в процеса на оценка на ПОС 2021-2027 г. съобразно тяхната роля и компетентност в рамките на дейностите по оценка на ПОС 2021 – 2027 г. Те са съобразени с препоръките на ЕК, изложени в ръководствата и насоките за оценка на програми⁸.

За да осигури качеството на оценката на ПОС 2021 – 2027 г., УО ще прилага подходяща комбинация от вътрешни и външни мерки за контрол на качеството.

Вътрешни мерки за контрол на качеството на оценката на ПОС 2021 – 2027 г. в са описани в СУК и Процедурния наръчник на ГД ОПОС:

⁸ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/evaluations-guidance-documents/2021/performance-monitoring-and-evaluation-of-the-european-regional-development-fund-the-cohesion-fund-and-the-just-transition-fund-in-2021-2027



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



- Мерки за ефективно планиране и дизайн на оценките (в т.ч. разработване на документация за възлагане на обществени поръчки за избор на външни независими оценители за провеждане на оценка);
- Мерки за гарантиране на качеството на провежданите оценки и качеството на докладите за оценка;
- Мерки за гарантиране на качеството на системата за мониторинг и генерираните от нея данни.

Външните мерки за контрол на качеството на оценките на ПОС се реализират чрез осъществяване на контрол на няколко нива от страна на звена, външни за УО:

- отчетност и контрол на качеството на оценките в рамките на КН на ПОС с участието на всички заинтересовани страни и партньори и използване на възможността КН на ПОС да отправя препоръки към УО по отношение качеството на провежданите оценки и да проследява тяхното изпълнение;
- обсъждане, обмен на опит и добри практики в областта на оценката в рамките на Постоянната междуведомствена работна група за оценка на ЕФСУ 2021-2027;
- контакт с ЕК по въпросите на оценката.

Научени уроци от плановете за оценка за програмния период 2014-2020 г⁹:

Подготовка на осъществима рамка за оценка: При подготовката на оценка освен теоретичния подход трябва да се вземат предвид и някои практически аспекти - това включва не само работата по самата оценка, но и по-широкия организационен и пазарен контекст. Оценките са силно зависими от разпределението на отговорностите между заинтересованите страни, но също така и от пазара на консултантски услуги. Времето, когато се извършва оценката, е от решаващо значение за процеса на вземане на решения. Забавянето на оценките може да се окаже важен проблем в процеса на използване на генерираните знания.

Доказателства по отношение на политиките: добре е да се използват систематично доказателства и резултати от предходни оценки и проучвания, за да се идентифицират пропуски в знанията относно различните политики – за това как работят и какви са техните ефекти – за да определите оценките, които да бъдат предприети.

Планиране на бюджета: Бюджетът, определен за всяка оценка трябва да е съизмерим с мащаба на оценката по отношение на въпросите, на които трябва да се отговори, методите, които да се използват, и данните, които да се съберат.

⁹ Работен документ на комисията „Изпълнение, мониторинг и оценка на Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и Фонда за справедлив преход през 2021-2027 г.“



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Адаптиране на плановете за оценка към изпълнението на програмата: добре е планът за оценка да се преразглежда редовно.

3.6. Общ бюджет

Индикативният общ бюджет за изпълнение на Плана за оценка на ПОС 2021 - 2027 е 950 000 лева без ДДС. Финансовият ресурс за провеждане на оценката на ОПОС се осигурява от Приоритет 6 „Техническа помощ“, чрез която се подпомага ефективното изпълнение на ПОС 2021-2027 г. Съгласно одобрената ПОС 2021-2027 г. по област на интервенция 181 „Оценка и проучвания, събиране на данни“ са предвидени средства в размер на общо 2 500 000 евро, а показателят включва извършване на 1 оценка до 2024 г. и още 4 до 2029 г.

В рамките на този бюджет е предвидено средствата да се разходват за дейности, насочени към осигуряване на техническа помощ при набиране, обобщаване и анализ на информация и статистически данни за изпълнението на ПОС във връзка с мониторинга и докладването по програмата, подготовка на становища, тестове, доклади, провеждане на проучвания, изследвания и оценки на ПОС 2021 – 2027 г., съобразно плана за оценка на програмата. В този смисъл предвиденият в настоящия План за оценка на ПОС бюджет конкретизира размера на финансовите средства, в рамките на общия бюджет по област на интервенция 181 „Оценка и проучвания, събиране на данни“, които УО ще използва директно за финансиране на оценките на ПОС през целия програмен период 2021 - 2027 г.

В индикативния бюджет на всяка оценка са включени прогнозните разходи за извършване на съответната оценка спрямо заложената методология. Индикативният бюджет за всяка планирана оценка е представен в табл. 1.



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Таблица 1 Индикативен бюджет за изпълнение на Плана за оценка

	Планирани оценки	Бюджет в евро/лева без ДДС
1	Междинен преглед и Оценка на резултатите от междинния преглед по чл. 18, ОР	58 798, 57 евро/115 000 лв.
2	Оценка на въздействието	102 002,74 евро/199 500 лв.
3	Оценка на добавена стойност на двуфондовото финансиране в рамките на един приоритет на ниво програма (Ad hoc оценка) (Ad hoc оценка)	45 504,98 евро/89 000 лв.
4	Оценка за релевантност на ИТИ подхода за изпълнението на мерки в сферата на околната среда и изменението на климата (Ad hoc)	45 504,98 евро/89 000 лв.
5	Тематична оценка на база на резултатите от междинния преглед в рамките на един приоритет (Ad hoc)	25 564,60 евро/50 000 лв.
		277 375, 85 евро/542 500 лв.

Стойностите на планираните оценки са на база сключен договор № Д-34-14/07.03.2025 г. с предмет „Извършване на оценки на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.“.

1.1. График за извършване на оценките

Управляващият орган на програмата извърши със собствени ресурси Междинен преглед и Оценка на резултатите от Междинния преглед по чл. 18 от ОР, предвид продължителния процес на обжалване на процедурата за обществена поръчка за избор на изпълнител за извършване на оценките на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

Към датата на настоящото изменение на Плана за оценка е сключен договор с изпълнител, който предвижда извършването на всички планирани оценки, съгл. графика. Така отпада необходимостта от допълнително време за провеждане на процедура по ЗОП и обжалване. Горното позволява прецизиране на периодите на извършване на оценките, както следва:



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Таблица 2 График за извършване на оценките

Планирани оценки по тримесечия	2023				2024				2025				2026				2027				2028				2029			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Междинен преглед и Оценка на резултатите от междинния преглед по чл. 18, ОР ¹⁰						X	X	X	X																			
Оценка на въздействието																							X	X	X			
Оценка на добавена стойност на двуфондовото финансиране в рамките на един приоритет на ниво програма																			X	X								
Оценка на релевантност на ИТИ подхода за изпълнението на мерки в сферата на околната среда и																	X	X										

¹⁰ Изготвени в рамките и с капацитета на Управляващия орган на ПОС 2021-2027 г.



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



4. Индикативен списък на планираните оценки

4.1. Методи за оценка

В Работния документ на комисията „Изпълнение, мониторинг и оценка на Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и Фонда за справедлив преход през 2021-2027 г.“ са извлечени поуки от оценките на държавите-членки за програмния период 2014-2020 г., които включват:

Методи, които да бъдат използвани и свързаните с тях изисквания по отношение на данните

Според темата на оценката могат да бъдат използвани различни методи. Оценката на процесите на изпълнение може да използва анализ на данни, интервюта, проучвания, докато оценката на ефектите от програмата може да включва други методи като преглед на литература, фокус групи, казуси и т.н. Оценките на въздействието, независимо от избрания методологичен подход, изискват данни за подкрепените бенефициенти. Оценките следва също така да се основават на информацията, събрана чрез системата от индикатори, особено що се касае за резултатите за бенефициентите чрез индикатора за директни резултати

Важно е на ранен етап да се планират достатъчно подробно оценките на въздействието, изисквани за всяка програма. Това би определило практическите договорености за организиране на оценки на въздействието (брой договори, график и обхват) и ще гарантира, че ще бъдат налични подходящи данни. Планирането може също така да включва проектиране на самите операции с оглед възможността за оценка. Добре координираните съвместни оценки обикновено генерират по-силни доказателства и извлечени поуки в резултат на комбинирани данни от различни интервенции, програми и държави-членки.

Ясни цели на оценката. Методите за оценка трябва да са относими към въпросите за оценка и да бъдат конкретни. Необходимо е да има ясна връзка между данните, които ще се използват, въпросите за оценка, на които трябва да се отговори, и метода, който ще се използва. Нужно е да се идентифицират данните достатъчно подробно, за да може да се определи източника и да се потвърди наличността, както и да се обмисли план за попълване на всички пропуски в изискваните данни, а където е уместно и за подобряване на тяхната надеждност.

Важно е да се изберат правилните методи за оценка. Нужно е да се използват методи, чрез които надеждно да се разграничат ефектите на интервенциите от тези ефекти, които са повлияни от други фактори, да се избягват предположенията, че наблюдаваните резултати са изцяло резултат от изследваните интервенции. Не е удачно да се разчита единствено на информация от проучвания и/или интервюта, за да се идентифицират ефектите от дадена интервенция и да се провери нейната валидност спрямо количествени доказателства или чрез триангулация. Казусите са важен метод, чрез който могат да се изследват факторите, степента на тяхното влияние и механизмите, чрез които изследваните мерки постигат своите ефекти.



Съфинансирано от
Европейския съюз

Въпреки това, за да се постигне това, казусите трябва да бъдат задълбочени, в достатъчен мащаб и с разумна представителност. Когато се възприема подход, базиран върху теорията е необходимо да се опише подробно причинно-следствената верига, чрез която се очаква интервенцията да доведе до желаните резултати, да се изследва дали различните връзки във веригата са очевидни на практика и да се модифицира „теорията“, когато е необходимо в светлината на емпирични открития.

Добре е да се разшири използването на данни: препоръчва се използването на административни данни, когато е възможно, за да се оцени ефектите от интервенциите, така че да се избегне предизвикателството от използването на данни от количествени и качествени проучвания от извадки от респонденти, които може да не са представителни или респондентите да имат затруднения да си припомнят интервенциите. Трябва да се обърне внимание на публичните регистри на данни, съхраняващи данни за дълги времеви периоди, когато извадките покриват цялата съвкупност (физически или юридически лица). Ако са необходими специализирани конкретни данни, управляващият орган би могъл да се договори със съответния орган (напр. националната статистика) предварително, за да гарантира, че данните са налични, когато те са необходими. По същия начин, ако изискваните данни включват съображения за поверителност, това трябва да бъде идентифицирано и договорено много преди данните да започнат да се използват.

Критерии за оценка

Петте критерия за оценка, посочени в Регламента¹¹, приведени в съответствие с Насоките за по-добро регулиране¹², очертават общата основа за структуриране на оценките. ЕК препоръчва прилагането на принципите на по-доброто регулиране¹³ при планирането и провеждането на оценки. Регламентът се отнася основно до критериите за ефективност, ефикасност, уместност, съгласуваност и добавена стойност за ЕС. Тези критерии биха могли да бъдат тълкувани в широки аспекти в зависимост от контекста, но тук са очертани основните:

Релевантност (Уместност): Уместността разглежда **връзката между нуждите и проблемите в обществото и целите на интервенцията и следователно засяга аспекти на програмирането и дизайна.** Обстоятелствата и контекстът се променят с времето. Някои цели могат да бъдат постигнати или заменени; нуждите и проблемите се променят и възникват нови. Анализът на уместността е важен, защото ако дадена интервенция не помогне за справяне с настоящите нужди или проблеми, тя вече не е подходяща, независимо колко е ефективна, ефикасна или последователна. Ето защо съществува силна връзка между анализа на уместността и критериите за добавена стойност на ЕС, които оценяват дали действията продължават да бъдат оправдани на ниво ЕС.

¹¹ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1060 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 юни 2021 година

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:219:FIN>

¹³ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation/better-regulation-guidelines-and-toolbox_bg



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Ефективност: Анализът на ефективността разглежда **доколко успешни са били действията, финансирани от ЕС при постигането или напредъка в постигането на поставените цели**. Оценка формира становище относно напредъка, постигнат до момента и ролята на интервенцията за постигане на наблюдаваните промени. Ако целите (обща, специфична, оперативна) не са постигнати или дейностите не се изпълняват така, както са планирани, се прави оценка на степента, в която напредъкът се е оказал недостатъчен за достигане на целта, както и анализ на факторите, повлияли, за да са неуспешни дейностите или за забавяне в постигането на целите. Може да се анализира също и дали целите все още могат да бъдат постигнати навреме или с какво забавяне.

Ефикасност: Ефективността разглежда **връзката между използваните ресурси за интервенцията и генерираните от интервенцията промени** (които могат да бъдат положителни или отрицателни). Различните подходи за изпълнение на интервенциите могат да окажат значително влияние върху ефектите. Интересен анализ би бил дали чрез прилагането на други подходи биха довели до постигане на същите резултати и ползи при по-малко разходи (или по-големи ползи при същите разходи).

Анализът на ефикасността може да се различава в зависимост от вида на интервенцията, която се оценява. Обичайно анализът на ефективността включва преглед на административните разходи, изпълнението и разглеждане на възможностите за опростяване – те са важни за всички оценки. Оценка на ефикасността в програмите по политиката на сближаване е особено сложно на ниво програма. Въпреки че се препоръчва да се прилагат методи за анализ на разходите и ползите, ако има налични данни, в много случаи анализът е предимно качествен и се концентрира върху идентифицирането на неефективността.

Съгласуваност/съответствие: Оценка на съгласуваността включва преглед и анализ **доколко различните дейности (приоритети) са съвместими и работят заедно**. Никоя политика не съществува в изолиран вид. Има много различни бенефициенти и целеви групи, участващи в различни интервенции, както в ЕС, така и извън него. Дори малки промени в начина, по който една интервенция е проектирана или изпълнена, могат да доведат до подобрения или несъответствия с други текущи действия. Проверката на вътрешната съгласуваност включва разглеждане на начина, по който различните компоненти на интервенции работят заедно за постигане на целите на програмата (съгласуваност между мерките и конкретна цел, съгласуваност между политика/специфични цели). Подобни проблеми могат да възникнат извън дадена програма на различни нива: например между интервенции в рамките на една и съща област на политика, подкрепяна от различни инструменти на ЕС или национални инструменти (напр. съгласуваност между национални и регионални програми) или в области, които трябва да работят заедно (напр. Политика за околната среда).

Добавена стойност за ЕС: При оценка на добавената стойност за ЕС се търсят **промени, които могат да са в резултат на намесата на ЕС, в допълнение към очакваните действия в национален план** на държавите-членки. За да се оцени добавената стойност могат да се използват различни подходи. Добавената стойност от финансирането от ЕС може да се



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

подчертае, като се покаже финансирането на действия, които иначе не биха се осъществили, които се извършват в по-голям мащаб или които се случват по-рано, отколкото иначе би се случило. Практиките на програмиране на политиката на сближаване могат да донесат ползи по отношение на други национални практики. Оценката на добавената стойност за ЕС може също така да обедини констатациите по други критерии, представяйки аргументите относно причинно-следствената връзка и като се правят заключения, въз основа на наличните доказателства, относно ефективността на интервенцията и дали тази ефективност е обоснована. При интервенции, при които политиката на сближаване е основният източник на инвестиции, добавената стойност за ЕС може просто да включва повторно посочване на причините, поради които интервенциите се финансират от политиката на сближаване, или чрез позоваване на анализа на ефективността и ефикасността. В такива случаи оценката може да се фокусира върху уместността и ефективността на интервенцията. При анализ на икономическите аспекти на добавената стойност се изследва дали подкрепените интервенции носят по-висока възвръщаемост в сравнение с инвестициите, финансирани от националните органи. Такъв подход е предизвикателство при споделяното управление, тъй като практически всички интервенции включват европейско и национално финансиране.

4.2. Видове оценки

Изпълнителят следва да подбере инструментите за събиране на данни, анализ и методи за оценка съобразно вида и целите на оценката, като **не следва да се ограничава до упоменатите в този документ. Посочените методи за оценка имат препоръчителен характер.**

4.2.1. Междинен преглед, и Оценка на резултатите от междинния преглед по чл. 18, ОР

Тема на оценката	Междинен преглед, и Оценка на резултатите от междинния преглед по чл. 18, ОР
Предмет и обосновка на фокуса на оценка	Оценката се фокусира върху напредъка в изпълнение на програмата от стартирането ѝ до края на 2024 г. Предмет на анализ ще бъде напредъка в изпълнение на програмата по критерии ефективност, ефикасност, съответствие между целите на програмата Тип оценка: междинна
Основни въпроси на оценка	<ol style="list-style-type: none"> 1. Съответства ли предоставената подкрепа на специфичните цели и приоритети съгласно Стратегията на ПОС 2021-2027? 2. Настъпили ли са промени в стратегическата и правната рамка за изпълнение на ПОС 2021-2027? 3. Настъпили ли са промени в социално-икономическата среда в страната през последните години?



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



	<p>4. Адресирани ли са нуждите на целевите групи?</p> <p>5. Кой са процедурите, към които има най-голям интерес от страна на потенциални бенефициенти? Има ли промени в нуждите на бенефициентите и какви са те?</p> <p>Ако има процедури, по които не е изпълнен заложеният бюджет, какви са причините?</p> <p>6. Какви са изводите и препоръките от прегледа на системата за предоставяне на БФП? Как обявените процедури за предоставяне на БФП допринасят за постигане на целите на програмата?</p> <p>7. Ефективни ли са съществуващите приоритети и интервенции за изпълнение на поставените цели на ПОС? Съществуват ли критични фактори, които да оказват негативно влияние върху изпълнението и ефективността на ПОС?</p> <p>8. Формите на подкрепа, прилагани по отделните приоритети на ПОС, релевантни ли са към конкретните нужди на подпомаганите сектори и бенефициенти? Извеждане на предложения за подобрене.</p> <p>9. Какви са ефективността и ефикасността от интервенциите по ПОС 2021-2027 към края на 2024 от гледна точка на постигнатите резултати, индикатори и цели на ниво приоритет и програма?</p> <p>10. Ефективна и функционална ли е системата за събиране на данни за индикаторите на ПОС с оглед регулярното отчитане на напредъка в изпълнението?</p> <p>11. Какви са темпът и тенденциите за усвояване на средствата по програмата, в т.ч. договаряне, верифициране, сертифициране? Има ли съществено забавяне в процеса на усвояване на средствата? Какви мерки е подходящо да бъдат приложени, за да се ускори този темп и да се подобрят процесите и изпълнението? Какви са външните фактори, които влияят върху усвояването на средствата?</p> <p>12. На какъв етап е изпълнението на проектните предложения, финансирани към момента по ПОС 2021-2027 и какви са причините?</p> <p>13. Какъв е напредъкът по отношение на изпълнението на финансовите инструменти по ПОС</p> <p>14. Има ли нови предизвикателства, набелязани в съответните специфични за държавите препоръки, приети през 2024 г., които биха рефлектирали в нужда от изменение на програмата?</p>
--	---



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

	<p>15. Какъв е напредъкът при постигането на междинните цели на индикаторите за краен продукт на ниво приоритет, какви са основните трудности, възникнали при изпълнението на програмата; как това би повлияло върху сумата за гъвкавост за 2026 и 2027 г.?</p> <p>16. Необходими ли са промени в ПОС - в целите, обхвата на дейностите, индикаторите за продукт и резултат и техните стойности, в заделения финансов ресурс за съответните инвестиционни приоритети/ тематични цели на база настъпилите промени в целевите групи и социално-икономическата среда?</p> <p>17. Какво е представянето на общините и ВиК операторите като бенефициенти в рамките на приоритет Води във връзка с възможността за изменение на подходите на финансиране по програмата?</p>
Методи за оценка	<p>Оценката се извършва по критерии ефективност, ефикасност и съответствие. Методите, които са включени са:</p> <p>Кабинетно проучване и документален анализ</p> <p>Анализ на индикатори</p> <p>Количествено проучване</p> <p>Качествено проучване</p> <p>Анализ разходи-ползи (SWOT)</p> <p>Други</p>
Източници на информация	<p>Данни за изпълнение на проектите от ИСУН</p> <p>Данни за постигане на индикаторите от УО и ИСУН</p> <p>Данни, представени пред ЕК чрез системата за обмен на информация SFC2021</p> <p>Данни от НСИ и Евростат</p> <p>Данни от ИАОС</p> <p>Първични данни от количествени и качествени проучвания</p> <p>Други</p>
Времеви обхват	7.10.2022 – 30.11.2024
Продължителност	5 месеца



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Индикативна начална дата	20.8.2024
Прогнозен бюджет	58 798, 57 евро/ 115 000 лв. без ДДС

4.2.2. Оценка на въздействието

Тема на оценката	Оценка на въздействието на ПОС 2021–2027 и приноса на ЕФСУ за постигане на специфичните цели на програмата
Предмет и обосновка на фокуса на оценка	<p>Целта на оценката е да направи преглед, анализира и оцени приноса на Европейските фондове за споделено управление за постигане на общата и специфични цели на програмата и специфичните цели по всеки приоритет на ПОС 2021–2027, както и постигнатото въздействие.</p> <p>Оценката ще обхване всички приоритети и постигане на всички специфични цели на програмата:</p> <p>Приоритет 1. Води</p> <p>СЦ: Подкрепа за осигуряването на достъп до вода и на устойчивото управление на водите.</p> <p>Приоритет 2. Отпадъци</p> <p>СЦ 1. Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика</p> <p>СЦ 2. Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване</p> <p>Приоритет 3. Биологично разнообразие</p> <p>Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване</p> <p>Приоритет 4 Риск и изменение на климата</p> <p>Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, като се вземат предвид екосистемни подходи</p> <p>Приоритет 5 Въздух</p>



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



	<p>Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване</p> <p>Тип оценка: оценка на въздействието</p>
Основни въпроси на оценка	<ol style="list-style-type: none"> 1. Каква е ефективността на интервенциите по ПОС 2021-2027 г., разглеждана като съотношение между поставените цели и постигнатите резултати? Каква е разликата между очакваните и постигнатите реални резултати? До каква степен са постигнати планираните стойности на индикаторите за резултат по ПОС 2021-2027 г? 2. Каква е ефикасността на интервенциите по ПОС 2021-2027 г., разглеждана като съотношение между вложените ресурси и постигнатите резултати? 3. Каква е устойчивостта на интервенциите по ПОС 2021-2027 г., разглеждана като съотношение между идентифицираните нужди и постигнатите резултати? 4. Какъв е приносът на подкрепата от ЕФСУ за постигане на целите по всеки приоритет на ПОС 2021-2027 г.? До каква степен са постигнати целите, заложи за всеки приоритет? Какви са причините за неизпълнение на целите, ако такова се идентифицира? Има ли външни фактори, които влияят върху изпълнението, кои са те и как влияят (положително/негативно)? Какви мерки са необходими за ограничаване на негативното влияние на външните фактори? Реалистични ли са били заложените цели? В случай че не са били реалистични, какви е трябвало да бъдат целите (по-ниски или по-високи)? 5. Каква е промяната преди и след инвестициите по отделните ПО? Каква част от изменението се дължи на подкрепата по ПОС 2021-2027 г? 6. Какво е въздействието от реализацията на ПОС 2021-2027 г. за опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите в България по всеки приоритет на програмата? 7. Какъв е приносът на подкрепата от ЕФСУ на СП и други релевантни национални и европейски стратегически документи в областта на подобряването, опазването и възстановяването на околната среда? 8. Какви са основните поуки от гледна точка на дизайна на интервенциите? Какви подобрения са необходими с оглед опростяване на процесите, повишаване на ефективността и намаляване на административната тежест за бенефициентите? 9. Какво е въздействието от изпълнението на финансовите инструменти по ПОС 2021-2027 г.? Какви са външните фактори, които



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



	<p>влияят върху изпълнението на финансовите инструменти по ПОС 2021-2027 г., какво е влиянието (положително/негативно) и в каква степен?</p> <p>10. Кои са идентифицираните непланирани ефекти (положителни и отрицателни) от интервенциите на ПОС 2021-2027 г.?</p> <p>11. Какъв е постигнатият интегриран нетен ефект от изпълнението на ПОС 2021-2027 г.?</p> <ul style="list-style-type: none"> Кои са примерите за добри и лоши практики, които могат да бъдат изведени в резултат от изпълнението на ПОС 2021-2027 г.? Кои са успешните проекти, реализирани с финансовата подкрепа на ПОС 2021-2027 г. Научени уроци и препоръки за следващия програмен период.
Методи за оценка	<p>Оценката се извършва по критерии релевантност (уместност), ефективност, ефикасност и съответствие и добавена стойност за ЕС .</p> <p>Използва се подходът Теория на промяната.</p> <p>Методите, които могат да бъдат включени са:</p> <p>Триангулация на методите</p> <p>Контрафактуален анализ</p> <p>Кабинетно проучване и документален анализ</p> <p>Анализ на индикатори</p> <p>Количествени проучвания – набиране на данни чрез анкетни проучвания (вкл. с контролни групи) от бенефициенти/целеви групи (когато е уместно)</p> <p>Качествено проучване – фокус групи и интервюта със заинтересовани страни, бенефициенти, УО</p> <p>Анализ разходи-ползи</p> <p>Казуси</p> <p>Други – по преценка на Възложителя и Изпълнителя на оценката</p>
Източници на информация	<p>Данни за изпълнение на проектите от ИСУН</p> <p>Финансови данни от УО/ИСУН</p> <p>Данни за постигане на индикаторите от УО и ИСУН</p> <p>Данни, представени пред ЕК чрез системата за обмен на информация SFC2021</p>



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



	Данни от НСИ и Евростат Данни от ИАОС Първични данни от количествени и качествени проучвания Интервюта
Времеви обхват	2021 – 2028
Продължителност	8 м.
Индикативна начална дата	Октомври 2028
Срок по ОР	(30 юни 2029 г., съгл. чл. 44, ал.2, ОР)
Прогнозен бюджет	102 002,74 евро/ 199 500 лв. без ДДС

4.2.3. Оценка на добавена стойност на двуфондовото финансиране в рамките на един приоритет на ниво програма

Тема на оценката	Оценка на добавена стойност на двуфондовото финансиране в рамките на един приоритет на ниво програма (Ad hoc оценка)
Предмет и обосновка на фокуса на оценка	Анализ и оценка на добавена стойност на двуфондовото финансиране в рамките на един приоритет на ниво програма В обхвата на оценката попадат мерките по: Приоритет 1. Води СЦ - Подкрепа за осигуряването на достъп до вода и на устойчивото управление на водите. Приоритет 5 Въздух СЦ Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване Тип оценка: тематична
Основни въпроси на оценка	1. Какви са предимствата и недостатъците на едно- и двуфондовото финансиране по приоритети в контекста на ПОС 2021-2027 г.? 2. Какви рискове носи двуфондовото финансиране?



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

	<p>3. За кои приоритети е обосновано да се финансират двуфондово, с оглед постигане на гъвкавост при преразпределение на ресурс?</p> <p>4. Има ли промени в нуждите на бенефициентите и какви са те в контекста на настоящата оценка? Има ли разлики по отношение всеки от фондовете (ЕФРР и КФ)?</p> <p>5. Ако има процедури, по които не е изпълнен заложеният бюджет, какви са причините?</p> <p>6. Какви са изводите и препоръките от прегледа на системата за предоставяне на БФП по всеки от двата фонда (ЕФРР и КФ)? Какво е съответствието на обявените процедури за предоставяне на БФП с постигането на целите на програмата по отношение на приоритетите, обект на оценката?</p> <p>7. Съществуват ли критични фактори, които да оказват негативно влияние върху изпълнението и ефективността на ПОС в двата приоритета, могат ли да се сравнят според финансиращия фонд (ЕФРР и КФ)?</p> <p>9. Какви са ефективността и ефикасността от интервенциите по ПОС 2021-2027 към края на 2025 г. от гледна точка на постигнатите резултати за двата приоритета и по фондове на финансиране (ЕФРР и КФ)?</p> <p>10. Какви са темпът и тенденциите за усвояване на средствата по програмата, в т.ч. договаряне, верифициране, сертифициране при двуфондовите приоритети спрямо еднофондовите? Има ли съществено забавяне в процеса на усвояване на средства при едните или при другите? Какви мерки е подходящо да бъдат приложени, за да се ускори този темп и да се подобрят процесите и изпълнението- по- скоро да се въведе двуфондово финансиране по всички приоритети или по- скоро да се обособят изцяло еднофондови приоритети? Има ли други външни фактори, които влияят върху усвояването на средствата при двуфондовите приоритети?</p> <p>11. Какъв е приносът/добавената стойност за ЕС и негативите (ако е приложимо) при двуфондово финансиране в рамките на един приоритет?</p>
Методи за оценка	<p>Оценката се извършва по критерии ефективност, ефикасност и съответствие. Методите, които могат да бъдат включени са:</p> <p>Кабинетно проучване и документален анализ</p>



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

	<p>Анализ на индикатори</p> <p>Количествено проучване – проучване с анкети</p> <p>Качествено проучване – фокус групи и интервютата</p> <p>Анализ разходи-ползи</p> <p>Сравнителен анализ</p> <p>Казуси</p> <p>Други – по преценка на Възложителя и Изпълнителя на оценката</p>
Източници на информация	<p>Данни за изпълнение на проектите от ИСУН</p> <p>Данни за постигане на индикаторите от УО и ИСУН</p> <p>Данни, представени пред ЕК чрез системата за обмен на информация SFC2021</p> <p>Данни от НСИ и Евростат</p> <p>Данни от ИАОСПървични данни от количествени и качествени проучвания</p> <p>Други</p>
Времеви обхват	2021-2027 г.
Продължителност	4 м.
Индикативна начална дата	Юли 2027 г.
Прогнозен бюджет	45 504 98 евро/ 89 000 лв. без ДДС

4.2.4. Оценка на релевантността на ИТИ подхода за изпълнението на мерки в сферата на околната среда и изменението на климата

Тема на оценката	Оценка на релевантността на ИТИ подхода за изпълнението на мерки в сферата на околната среда и изменението на климата
-------------------------	---



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Предмет и обосновка на фокуса на оценка	<p>Целта на оценката е да се направи преглед и да се оцени прилагането на подхода за изпълнение на ПОС 2021 – 2027 и да се сравни релевантността на този подход за изпълнение на мерките в сферата на околната среда и изменението на климата с хоризонталното предоставяне на БФП за този тип мерки.</p> <p>Тип на оценката: тематична.</p>
Основни въпроси на оценка	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доколко избраните мерки за ИТИ по ПОС 2021 - 2027 г., реализирани чрез подхода съответстват на нуждите и капацитета на региона? 2. Какво е физическото и финансово изпълнение на мерките по ПОС 2021- 2027 г., реализирани чрез подхода ИРИ? 3. Какъв е ефектът от приложените мерки чрез подхода ИТИ за постигане на целите на ПОС 2021 – 2027 г? Постигнат ли е по-голям ефект в сравнение с хоризонталните мерки по ОПОС 2021 – 2027? 4. Каква е приложимостта на подхода в рамките на програма за околна среда за периода 2021 – 2027 г. въз основа на извършената оценка по компонента? 5. Какви са основните трудности при усвояване на подкрепата по ПОС 2021- 2027 чрез ИТИ подхода за бенефициентите и УО? 6. Каква е ефикасността на интервенциите, разглеждана като съотношение между вложените ресурси и постигнатите резултати на ИТИ подход спрямо хоризонталния подход?
Методи за оценка	<p>Оценката се извършва по критерии релевантност, ефективност, ефикасност и съответствие. Методите, които са включени са:</p> <p>Кабинетно проучване и документален анализ</p> <p>Анализ на индикатори</p> <p>Количествено проучване – проучване с анкети</p> <p>Качествено проучване – фокус групи и интервютата</p> <p>Анализ разходи-ползи</p> <p>Сравнителен анализ</p> <p>Казуси</p> <p>Други</p>



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



Източници на информация	<p>Данни за изпълнение на проектите от ИСУН</p> <p>Данни за постигане на индикаторите от УО и ИСУН</p> <p>Данни, представени пред ЕК чрез системата за обмен на информация SFC2021</p> <p>Данни от НСИ и Евростат</p> <p>Първични данни от количествени и качествени проучвания</p> <p>Други</p>
Времеви обхват	2021 – 2026
Продължителност	4 м.
Индикативна начална дата	Януари 2027 г.
Прогнозен бюджет	45 504,98 евро/ 89 000 лв. без ДДС

1.1.1. Тематична оценка на база на резултатите от междинния преглед в рамките на един приоритет

Тема на оценката	Тематична оценка на база на резултатите от междинния преглед в рамките на един приоритет
Предмет и обосновка на фокуса на оценка	<p>Целта на оценката е да се направи преглед и да се оценят резултатите на база на Междинния преглед на изпълнението в рамките на един приоритет</p> <p>Тип оценка: ad hoc</p>
Основни въпроси на оценка	<ol style="list-style-type: none"> 1. Какво е физическото и финансово изпълнение на мерките по ПОС 2021- 2027 г., реализирани в избрания приоритет? 2. Настъпили ли са промени в стратегическата и правната рамка за изпълнение на ПОС 2021-2027 г. във връзка с приоритета 3. Има ли промени в нуждите на бенефициентите и какви са те? 4. Ако има забавяне в изпълнението, какви са причините? 5. Ефективни ли са съществуващите интервенции за изпълнение на поставените цели на ПОС? Съществуват ли критични фактори, които да



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

	<p>оказват негативно влияние върху изпълнението и ефективността на ПОС по конкретния приоритет?</p> <p>6. Формите на подкрепа, прилагани по отделните приоритети на ПОС, релевантни ли са към конкретните нужди на подпомаганите сектори и бенефициенти? Извеждане на предложения за подобрене.</p> <p>9. Какви са ефективността и ефикасността от интервенциите по оценявания приоритет на ПОС 2021-2027 към края на 2025 г. от гледна точка на постигнатите резултати, индикатори и цели на ниво приоритет?</p> <p>10. Какви са темпът и тенденциите за усвояване на средствата по приоритета, в т.ч. договаряне, верифициране, сертифициране? Какви мерки е подходящо да бъдат приложени, за да се ускори този темп и да се подобрят процесите и изпълнението? Какви са външните фактори, които влияят върху усвояването на средствата?</p> <p>13. 12. Необходими ли са промени в ПОС - в целите, обхвата на дейностите, индикаторите за продукт и резултат и техните стойности, в заделения финансов ресурс за съответните инвестиционни приоритети/ тематични цели на база настъпили</p> <p>Какво е представянето на общините и ВиК операторите като бенефициенти в рамките на приоритет Води?</p>
Методи за оценка	<p>Оценката се извършва по критерии ефективност, ефикасност и съответствие. Методите, които са включени са:</p> <p>Кабинетно проучване и документален анализ</p> <p>Анализ на индикатори</p> <p>Количествено проучване – проучване с анкети</p> <p>Качествено проучване – фокус групи и интервютата</p> <p>Анализ разходи-ползи</p> <p>Сравнителен анализ</p> <p>Казуси</p> <p>Други</p>
Източници на информация	<p>Данни за изпълнение на проектите от ИСУН</p> <p>Данни за постигане на индикаторите от УО и ИСУН</p>



Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2021 – 2027 г.“



ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

	Данни, представени пред ЕК чрез системата за обмен на информация SFC2021 Данни от НСИ и Евростат Първични данни от количествени и качествени проучвания Други
Времеви обхват	2021 – 2025 г.
Продължителност	4 м.
Индикативна начална дата	Октомври 2025 г.
Прогнозен бюджет	25 564 ,60 евро/ 50 000 лв. без ДДС